

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้วันพระเนาะ วันนี้วันพระ วันพระ เราชาวพุทธ เราระลึกถึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เวลาวันพระ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมก่อน เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมีพระธรรม เพราะองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ธรรมเองโดยชอบ เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักๆ พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก

เราชาวพุทธ เราถือพระรัตนตรัย พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เวลาหลวงตาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน พุทธ ธรรม สงฆ์ รวมลงอยู่ที่ใจ พุทธ ธรรม สงฆ์ รวมเป็นหนึ่งเดียว เป็นหนึ่งเดียวในหัวใจของเรา

วันนี้วันพระๆ พระเป็นผู้ที่ประเสริฐ หัวใจที่ประเสริฐ ประเสริฐที่ตรงนั้นใจ สิ่งที่จะสัมผัสศาสนาได้ สัมผัสศาสนาได้คือสังขารเท่านั้น คือหัวใจเท่านั้น หัวใจเท่านั้นเป็นผู้ที่สัมผัสสังขาร สิ่งทีสภาพแวดล้อม สิ่งทีความเป็นอยู่ของเรา สิ่งทีประกอบเป็นพระพุทธศาสนา ศาสนพิธี ศาสนวัตถุ ศาสนบุคคล นีศาสนาธรรมๆ ศาสนธรรมคือคำสั่งสอนขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าวันนี้วันพระๆ วันพระเป็นผู้ประเสริฐในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจเราประเสริฐแล้ว สิ่งทีมันคงในใจของเรา เห็นไหม ถ้าสิ่งทีมันคงในใจของเรา สิ่งทีชาตฐู ชาตฐูทีมันประเสริฐๆ แล้วมันจะเข้าใจเรื่องสังขาร

สิ่งทีว่า เวลาธรรมะบอกว่าธรรมไม่เคยเสื่อมๆ ธรรมไม่เคยเสื่อมเพราะองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมอันนั้นๆ ใจ แต่ธรรมอันนั้นเราเข้ากันไม่ถึงใจ ถ้าเข้าไม่ถึง ฐูติ เวลาสภาพแวดล้อมทั่วไป ถ้าสภาพแวดล้อมทีดี สิ่งทีความเป็นอยู่ของมนุษย์จะอุดมสมบูรณ์

นี่ก็เหมือนกัน เวลาที่มีครูบาอาจารย์ของเรา มีพระที่ดี ถ้าพระที่ดีๆ คุณ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านไม่ไปคิดในวัตถุหรือ เพราะเราไปคิดในวัตถุ เราไปคิดในปัจจัยเครื่องอาศัย เราไปคิดสิ่งนั้น ต้องเทียมหน้าเทียมตา เวลาเทียมหน้าเทียมตามัน เทียมกันโดยธรรมชาติ

เวลาเทียมโดยธรรมนะ เวลาพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชให้ทั้งนั้นนะ แล้วท่านเป็นผู้สั่งสอนมา เวลาเอตทัคคะ ความถนัดของคนมันไม่เหมือนกัน ถ้าความถนัดของคนไม่เหมือนกัน นั่นคือความถนัด แต่สิ่งจะความจริง ต้องใจนั้น ตรีสรูธรรมขึ้นมาในใจ ถ้าตรีสรูธรรม ตรีสรูธรรมที่ไหน ตรีสรูธรรมด้วยอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

มรรค เห็นใหม่ ความคำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรมๆ หน้าที่ของพระ หน้าที่ของพระคือทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา นั่นเป็นหน้าที่ของพระ งานของพระ หลวงตาท่าน พูดว่า ถ้าพระไม่ทรงศีลทรงธรรม ใครจะเป็นคนทรง สิ่งที่เป็นคุณธรรมในหัวใจเราทรงไว้ไม่ได้ ถ้าเราทรงสิ่งที่มีคุณธรรมไม่ได้ สิ่งใดมันจะมีค่ากว่าคุณธรรมอันนี้ แล้วเราเป็นชาวพุทธ ที่เราแสวงหากันนี้ เราแสวงหาอะไร เราแสวงหาสิ่งจะความจริงในหัวใจเราใช้ไหม

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ศาสดา เป็นพระอรหันต์ นั่นก็เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เวลาท่านตรีสรูธรรมขึ้นมาก็เป็นสมบัติของท่าน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาท่านตรีสรูธรรมขึ้นมาก็เป็นสมบัติของท่าน เรามีแต่ความทุกข์ความยาก หัวใจของเรา ก็เลสมันบีบคั้นอยู่ แต่เรามีศรัทธามีความเชื่อ เรามีโอกาสนะ เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรม คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านไม่ให้เน้นไปเรื่องทางโลกๆ ใจ

คุณ เวลาฆราวาสมาบวชเป็นพระ มาบวชเป็นพระ เราต่างจากคฤหัสถ์แล้ว ความเป็นอยู่ ของพระ เราต่างจากคฤหัสถ์ พระจะดำรงชีพแบบคฤหัสถ์ไม่ได้ พระต้องดำรงชีพแบบภิกษุ เป็นสมณสาธูป นั่นเป็นพระ

ถ้าพระที่ดีๆ พระที่ดีมันก็เป็นศาสนบุคคล ศาสนธรรมๆ ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ธรรมะ เป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นสาธารณะ สิด สมาธิ ปัญญาเป็นสมบัติของเรา ถ้าเรามีศีลขึ้นมา เรามี

คิด คิดคือความปกติของใจ ถ้าเรามีคิดเสียอย่างเดียวกันเท่านั้นนะ เรามีคิด เราไม่โกหกมดเท็จ เราไม่
สิ่งต่างๆ แล้วใครจะมาโกหกมดเท็จเราละ

ถ้าเราชอบอย่างนั้น เราทำอย่างนั้น มันก็เข้าสังคมอย่างนั้น ถ้าเราไม่ทำอย่างนั้น เรามีคิด
ของเรา ความปกติของใจ เราฝึกหัดของเรา เราทำสมาธิของเรา เราทำความสงบระงับของเราเข้า
มา ถ้าสงบระงับ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์นะ นี่ยังดินนะ เทวทัตขอ
อยู่โคนไม้ๆ ถ้าเทวทัตขอพร ๕ ข้อนั้น ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตนะ ภิกษุนะ
ต้องอยู่โคนไม้ ถ้าอยู่โคนไม้ มันก็จะมาสร้างโคนไม้ สร้างต้นไม้ปลอมขึ้นมาอีก นี่ไง เวลากิเลส
มันคืบ กิเลสมันพลิกมันแปลงของมันนะ กิเลสทั้งนั้น ที่มันมีปัญหาอยู่ในโลกนี้เป็นเพราะกิเลส
ตัดหาความทะยานอยากของคนมันล้นฝั่ง พอมันล้นฝั่งขึ้นมา

คูสิ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่าน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ป่าอยู่เขา
ของท่าน พระธาตุพนม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นคนไปพบ พระธาตุพนม หลวงปู่เสาร์ หลวง
ปู่มั่นท่านเป็นคนไปทำความสะอาดไว้ แล้วท่านให้สังคมดูแล เห็นไหม ท่านไม่ติด ท่านไปเจอ
นะ เพราะสมัยก่อนมันเป็นป่าเป็นเขาไปทั้งนั้นนะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านรู้คงค์ของ
ท่านไปที่ไหน ที่ไหนเป็นที่แรงๆ อย่างถ้าเจ้าภูเขา คูสิ ที่มันแรงๆ ท่านก็ไปทำร้านไว้ให้เป็นที่
ฝึกหัดภาวนา แล้วที่ไหนเป็นศาสนวัตถุที่ของเก่าแก่ ท่านทำความสะอาดไว้ ท่านติดไหม ท่าน
บอกอย่าหลงธาตุ ธาตุ ๔ ของเราไม่ดูแล จะไปเอาธาตุข้างนอกใจ นี่ไง เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่
มั่นท่านปฏิบัติของท่าน ท่านเป็นตัวอย่างของท่าน

แล้วเรามาวัดมาวากันก็อยากไปวัดประพฤติปฏิบัติ วัดที่เขามีข้อวัตรปฏิบัติ ไม่อยากไปวัด
ที่มีการก่อสร้าง ไม่อยากไปวัดที่ทำแต่พิธีกรรม นี่เวลาเราไปวัดไปวากัน ถ้าเราจะไปวัดอย่างนั้น
เราต้องวัดใจของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำข้อวัตรประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เราเข้าถึงใจ
เข้าถึงอะไร เข้าถึงสังขารอันนั้น

คนเรากล้ามมันจะเป็นคนดี คนดี พฤติกรรมมันดีจากภายนอก แล้วภายในมันก็จะดีของมันไป
แล้วถ้าหัวใจมันดีขึ้นมา มันทำสิ่งต่างๆ อย่างนั้นไม่ได้ แต่ถ้าข้างในมันดีรนของมัน มันก็จะดี
รนออกมาอาศัยออกมาข้างนอกนั้นนะ นี่ไง เวลาหลวงปู่มั่น เวลาท่านไปอยู่ที่ไหน ท่านอยู่แต่
กระต๊อบห้อมหอ เวลาที่มีพระไปอยู่ก็มีศาลาโรงธรรม แล้วท่านก็กั้นห้องอยู่ๆ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านออกท่านอ่อนนะ ขออนุญาตสร้างกุฏิให้หลวงปู่มั่นหลังหนึ่ง กว่าจะได้ ท่านบอกมันพอดีอยู่แล้ว มันพอดีอยู่แล้ว นี่ไง คนมีกรรม อยู่กระต๊อบห้อมหอ อยู่อะไรที่พอบังแดดบังฝนเท่านั้นนะ ไม่มีสิ่งใดมาเป็นวิจิตรพิสดารทั้งนั้นนะ เพราะวิจิตรพิสดาร ใครก็ทำได้ ใจ ถ้าวิจิตรพิสดาร ทางโลกเขาทำได้มหัศจรรย์กว่า สิ่งมหัศจรรย์ของโลกเขาทำ แล้วสิ่งมหัศจรรย์ทางศาสนาก็มี แต่ความมหัศจรรย์ของใจนี่สำคัญ

วันนี้วันพระๆ ถ้าวันพระมันประเสริฐที่นี้ ศาสนาไม่เคยเสื่อมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านกราบธรรมๆ กราบธรรมคือตรัสรู้เองโดยชอบ กราบธรรมคือความชอบธรรมในหัวใจ ความชอบธรรมนะ

กาลเวลามันหมุนไป โลกมันหมุนไป ร่างกายเสื่อมชราคร่ำคร่าไป แต่หัวใจมันเด่นชัด หัวใจมันส่องแล้ว หัวใจที่มีคุณธรรม นี่พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ คุณสิ เวลาบัวมันพ้นน้ำ มันได้รับแสงแดด มันบานอยู่กลางแสงแดดนั้นนะ หัวใจของเราอยู่กับความทุกข์ความยาก พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามันอยู่ที่นี้ ไอนั้นมันศาสนวัตถุ มันเป็นวัตถุที่ใครๆ ก็ทำได้ แล้วทำได้ขึ้นมาแล้ว ใครมีอำนาจเข้าไปครอบงำใจ แต่ถ้าเป็นความจริงๆ เวลาใครมีอำนาจเหนือหัวใจล่ะ

เวลาพ่อแม่มีลูกมีเต้าขึ้นมา เราก็กึ่งเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนมา ลูกเต้าอย่างไรมันก็เคารพพ่อแม่มันนั่นแหละ อย่างไรก็ตาม มันก็ยอมพ้อยอมแม่นั่นแหละ แต่ในหัวใจ สิ่งหัวใจเวลามันประพฤติปฏิบัติขึ้นมาละ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละราชวังมานะ พระเจ้าสุทโธทนะมีความเจ็บช้ำมาก ความเจ็บช้ำทางโลกๆ ใจ ความเจ็บช้ำเพราะอยากให้ลูกอยู่กับตนใจ อยากให้ลูกเป็นจักรพรรดิใจ แต่เวลาลูกมีอำนาจวาสนาบารมีมากกว่าพ่อ เสียสละสิ่งนั้นไป เสียสละวัตถุที่พ่อเห็นว่าดีงาม ที่พ่อเห็นว่ามันจะเป็นประโยชน์ใจ แต่เวลาท่านสละของท่านออกไป ท่านไปค้นคว้าของท่านนะ ทุกข์ยากอยู่ ๖ ปี เวลากลับมา เวลากลับมาเอาพ่อนะ เอาพ่อเป็นพระอรหันต์

สิ่งที่เวลาถ้าอยู่ด้วยกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะได้เป็นจักรพรรดิ เวลาพ่อสิ้นชีวิตไปก็มีแต่น้ำตา มีแต่ความพิไรรำพัน มีแต่ความผูกพัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละสิ่งนั้นไป ไปค้นคว้าจนได้สำเร็จเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทศนาว่าการ จะเอาพระเจ้าสุทโธทนะ พระเจ้าสุทโธทนะก็มีครอบครัว มีลูกมีหลาน ก็ปรารถนาจะให้

สามเนรราหุลเป็นพระจักรพรรดิต่อไป เวลานางพิมพาให้ราหุลไปขอทรัพย์สมบัติจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาพระเจ้าสุทโธทนะก็อยากจะให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นจักรพรรดิ เป็นผู้
ที่สังคมนับหน้าถือตา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สละละทิ้งสิ่งนั้นไปซะ ไปรื้อค้น
ค้นคว้าถึงความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เวลามาเทศนาว่าการ มา
อบรม จะเอาพ่อ แล้วอดีตภรรยา นางพิมพาที่ให้ลูกมาขอ ขอทรัพย์สมบัติ ท่านก็สละทรัพย์
สมบัติสิ่งนี้ไป ท่านเอาทรัพย์สมบัติ เอาธรรมในหัวใจอันนั้น แล้วเวลาลูกจะมาขอ ขอทรัพย์
สมบัติขึ้นมา พิจารณาแล้ว มันควรให้ทรัพย์สมบัติสิ่งใดกับลูกของตน ถ้าเป็นทางโลก ทางโลกก็
ให้อ่านาจนเลย ให้สืบทอดราชบัลลังก์เลย ท่านคิดแล้ว สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์อย่างไร
คิดแล้วว่า ถ้าเป็นทรัพย์สมบัติทางโลก มันก็อยู่กับโลกอย่างนั้น เวลาเสียชีวิตกันไป เวลาพลัด
พรากจากกัน ไปก็จะมีแต่น้ำตา มีแต่ความพลัดพราก มีแต่ความทุกข์ยากในใจ ถึงตัดสินใจโดยใช้
สติปัญญา ก็ให้บวชซะ ให้พระสารีบุตรบวชให้ เวลาพระสารีบุตรบวชให้ พระสารีบุตรก็ไป
อบรมสั่งสอนจนได้เป็นสามเนรองค์แรกของศาสนาพุทธ แล้วเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาได้เป็นพระ
อรหันต์ขึ้นมา

พระอรหันต์คือไม่คิดขiong พระอรหันต์คือวิมุตติสุข วิหารธรรมในหัวใจ มีแต่ความสุข
ทั้งนั้นนะ กษัตริย์ในสมัยพุทธกาลสละราชสมบัติมาบวช พอบวชเสร็จแล้วประพฤติปฏิบัติ
ขึ้นมาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ “ที่นี่สุขหนอ ที่นี่สุขหนอ” ความสุขหนอๆ มันสุขในหัวใจ เวลา
สามเนรราหุลท่านเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว มันจะมีความวิตกกังวล มีความห่วงหาอาวรณ มี
ความระลึกถึงว่าจะได้ราชบัลลังก์ไหม ไม่มีเลย เพราะมันมีวิหารธรรม มันมีวิมุตติสุขในหัวใจ
อันนั้น นี่ถ้าเป็นสังฆกรรมๆ มันเป็นสังฆกรรมอันนี้ไง ถ้าสังฆกรรมอันนี้

สิ่งที่ว่าเรามีครอบครัว เราก็มีลูกมีหลานทั้งนั้นนะ เราก็อบรมสั่งสอนลูกของเราให้เป็น
คนดีๆ ถ้าเป็นคนดี คนดีก็คนดีทางโลก แล้วมันก็อยู่ที่วิฤติภาวะของคน วิฤติภาวะของคนมันเห็น
สิ่งใดเป็นที่พึ่ง เป็นที่พึ่งก็เป็นชื่อเสียง เกียรติศัพท์ เกียรติคุณ กลัวว่าชีวิตนี้มันจะไม่มั่นคง จะทำ
สิ่งใดก็ความมั่นคงของชีวิตๆ ต้องมั่นคงของชีวิต จะแสวงหาสิ่งนั้นมาเพื่อความมั่นคงของชีวิต
แต่ไม่ได้ดูหัวใจของตนเลย ถ้าดูหัวใจของตน คนที่มีวิฤติภาวะที่ดูเลหัวใจของตนก็แสวงหาสิ่งนี้
ไ้

สิ่งที่เราแสวงหาทางโลกมา ทุกคนก็ต้องทำงาน เพราะหน้าที่การงานเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย ชีวิตนี้มันต้องมีปัจจัย ๔ ถ้าขาดปัจจัย ๔ มันจะดำรงชีวิตได้อย่างไร คุณสิ เวลาพระบวชยังมีบริวาร ๘ บริวาร ๘ ก็คือปัจจัย ๔ นั่นแหละ แสวงหาตามศรัทธาความเชื่อของชาวพุทธ สิ่งนั้นมันเป็น การดำรงชีพ ดำรงชีพไว้ทำไม ดำรงชีพไว้ประพฤติปฏิบัติไง ถ้าปฏิบัติคือปฏิบัติมีกายกับใจ

คุณสิ เวลานั่งสมาธิภาวนาขึ้นไป ชาติคุณันท์ทับจิตๆ เวลาคนภาวนาสัปหงก โกงง่วงขึ้นมา เวลา ไครจะมาปฏิบัติ “มรรคผลนิพพานหยาบต้องได้เลย ธรรมะเป็นธรรมชาติ องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา วางกรรมวินัยนี้ไว้เป็นสาธารณะ ถ้าใครเข้ามาแล้วหยาบจวบ จับจวบเอาเลย”

ถ้ามันมีอำนาจวาสนาบารมี คนมันรู้จักแยก รู้จักแยกอะไรผิดอะไรถูกไง มีฉันทิภูฏิส สัมมาทิภูฏิส ทิภูฏิสความเห็นที่ผิด ความเห็นที่ถูกต้องล่ะ เขาคัดเขาแยก เห็นไหม คุณพระสิ องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพระธาตุคงค์ไป ไปเจอครูบาอาจารย์ก็ไปอาศัยท่าน ให้อยู่คู่กันอยู่ ๗ วัน ถ้า ๗ วัน นิสัยเข้ากันไม่ได้ เราก็ต้องเก็บบริวารไป เพราะถ้าราตรีที่ ๗ ผ่านไปแล้ว ถ้าอยู่ จะเป็นอาบัติปาจิตตีย์ เพราะว่าเป็นผู้ที่ต้องขอนิสัย ไม่ได้ขอนิสัย นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้ายังให้พระมีสิทธิเสรีภาพในการคัดแยกว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ถ้าบวชเป็นพระแล้วดีหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ต้องคัดแยก มันก็ดีไปทั้งนั้น เห็นไหม มันมีดีและเลว ทุก สังคมมีคนดีและเลว

คุณสิ เวลาเทวทัตมาบวชในพระพุทธศาสนา เป็นน้อง เป็นพี่เป็นน้องกันโดยสายเลือดด้วย มาบวชเป็นลูกศิษย์กับอาจารย์กัน แต่ก็ยังมีสิ่งที่ปะปนเข้ามา นี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติ ปฏิบัติในแนวทางต่างๆ เราก็คัดเราก็แยกของเรา เราก็ดูของเราว่าอะไรถูกอะไรผิด ถ้ามันตรงกับ นิสัย นิสัยพาลมันก็ชอบของพาลๆ นิสัยบัณฑิตมันก็ชอบของบัณฑิต ถ้าบัณฑิตมันเป็นจริง หรือไม่ เพราะนิสัยก็คือนิสัย ความเป็นจริงกิเลสมันครอบงำหมดแหละ ถ้ามันครอบงำ นี่ไง วัน พระ วันพระผู้ประเสริฐ ประเสริฐในหัวใจของเราเนี่ย ถ้าหัวใจเราประเสริฐ เราคัดเราแยกสิ่งใด ถูกต้องดีงามหรือสิ่งใดที่มันไม่ชอบธรรม ความชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรม เราก็ยังรู้ไม่ได้ว่า มันชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมไง

เวลาทำความสงบของใจเข้าไป มันไม่เข้าสู่จะความจริงของใจใจ มันเข้าไปที่อาการของจิตใจ สัม สัมมันต้องมีเปลือก ทูเรียน เขาทานทูเรียน เขาปอกทูเรียนแล้ว ไม่มีใครเคยกินเปลือกทูเรียนเลย เขาสละเปลือกทูเรียนทิ้ง แต่เปลือกทูเรียนนั้นนะถ้าเราไปตามไร่ตามสวน เราไปเห็นผลไม้ที่ไม่ใช่ทูเรียน เราก็คุ่อออก เพราะทูเรียนมันจะมีหนามของมัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะเข้าสู่หัวใจของเรา เข้าสู่หัวใจของเรามันก็เข้าไปเจอขวากเจอหนาม เวลาเข้าไปแล้วจะไปรู้ไปเห็นสิ่งต่างๆ นั่นไม่ใช่สมาธิเลย จิตมันส่งออกๆ เวลาเราคิดอยู่นี้ทำไมเราไม่บอกว่าเป็นสมาธิละ เราคิดอยู่นี้มันเสวยอารมณ์ เราคิดอยู่นี้ พอมันเริ่มขยับตัวขึ้นมา มันไปรับรู้สิ่งต่างๆ มันก็แค่รับรู้เท่านั้นนะ

สัมมาสมาธิคือจิตตั้งมั่น จิตเป็นหนึ่ง ไม่พาดพิงในอารมณ์ เราพาดพิงไหม ไม่พาดพิงจะรู้ได้อย่างไร ที่รู้ๆ อยู่นี้ รู้อะไร เห็นอะไร ไอ้ที่รู้เห็นนั้นนะมันพาดพิงอารมณ์มันถึงรู้ถึงเห็น ถ้าไม่พาดพิงมันจะเห็นหรือ ไม่มีตา คนจะเห็นไหม ถ้าจิตมันไม่ส่งออก มันจะรู้ไหม ไม่รู้ทั้งนั้นนะ แล้วมันจะเข้าไปสู่ตัวจิตได้อย่างไร เข้าไปสู่จิตแล้วมันเป็นหนึ่งโดยที่ไม่พาดพิงอารมณ์ ไม่รู้ไม่เห็น แล้วมันรู้ได้อย่างไร ไม่รู้ไม่เห็นสิ่งใดๆ เลย ตัวมันเองเป็นอิสระ ไม่ต้องพาดพิง เป็นอิสระสิ่งนี้เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิ ฐิติจิต จิตเดิมแท้ๆ แล้วมันเกิดการทำงาน อริยสังกัตตรงนี้ไง เวลาอริยสังกัตมันเกิดตรงนี้เพราะมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามเป็นจริง

เวลาปฏิบัติกันก็ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ไอนั้นมันท่องจำ ทรงจำธรรมวินัยไว้ แล้วเป็นพุทธพจน์นะ ต้องทำตามพุทธพจน์ พุทธพจน์มันก็สร้างภาพใจ กรอบ กรอบของความคิด แล้วมันก็ทำให้เป็นแบบนั้นนะ นั่นก็เป็นสติปัฏฐาน ๔ แนวทางหนึ่ง

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นไม่สอนอย่างนั้น เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านต้องผ่านวิกฤตติในใจของท่านมาก่อน เพราะคนเกิดมามีอวิชชาคือความไม่รู้ทั้งนั้น แล้วความไม่รู้ก็ผ่านสิ่งนั้นมา ก็ศึกษาที่นั่นนะ แล้วไม่มีครูบาอาจารย์ เขาทำมาที่นั่นนะ แต่เวลาทำไปแล้วด้วยความเป็นสุภาพบุรุษ เวลาออกจากการภาวนามา เรากาวนามากี่หลายปี ทำไมจิตมันไม่พัฒนาขึ้น ทำไมมันไม่ดีขึ้นจากความเป็นมนุษย์ที่เราเคยทำมา ท่านมาทบทวนๆ นี้ไง ท่านถึงได้มาลาความเป็นพระโพธิสัตว์ของท่าน เวลาทำความสงบของใจเข้ามา พอใจสงบเข้าไปแล้ว ไปพิจารณาเห็นกายตามความเป็นจริง เพราะอะไร จิตมันไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น เป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา

ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน เห็นกายานุปฏิสนาสติปฏิฐานตามความเป็นจริง เวลาพิจารณาแล้วออกมา อ้อ! มันต้องอย่างนี้สิ เวลามันเป็นความจริงนะ นี่ไง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจเจกตั้ง สันติปฏิญญา โทง มันต้องอย่างนี้สิ มันสำรอก มันคายความยึดมั่นถือมั่น มันไม่เหมือนอารมณ์เดิม

มันไม่เหมือนอารมณ์เดิมมันก็ต้องมีเหตุมีผลนะ ไม่ใช่เหมือนอารมณ์เดิมก็เมื่อวานกับวันนี้ ไม่เหมือนอารมณ์เดิมไง ความคิดเมื่อวานก็อันหนึ่ง ความคิดวันนี้ก็ไม่เหมือนกัน มันจะเหมือนอารมณ์เดิมได้อย่างไร มันไม่ใช่อารมณ์เดิมหรือ นี่ไง ก็เสด็จหันมามันตอกย้ำเข้าไปๆ ใจ นี่ไง ปัญหาสังคมก็เป็นปัญหาสังคม ปัญหาหัวใจของเราก็เป็นปัญหาหัวใจของเรา

การประพฤติปฏิบัติมันไม่ใช่ของง่ายหรือ แต่มันก็ไม่พ้นวิสัยชาวพุทธ ถ้ามันพ้นวิสัยชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชเอง ๑,๒๕๐ องค์ สอนเองจนเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด มันไม่มีสิทธิ์ได้อย่างไร มันมีสิทธิ์ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สั่งสอนเอง เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย บวชเอง สอนเอง แล้วที่นี้ไม่ได้บวชแล้วสอน วางธรรมวินัยนี้ไว้ให้กับใคร ให้กับชาวพุทธเราไป แต่ชาวพุทธต้องมีอำนาจาจาสนา มีบารมี มีจุดยืน ต้องคัดต้องแยก ไม่ใช่เชื่อตามๆ กันไป แล้วก็หลอกให้เขาลากเขาจูงไป มันไม่ใช่ ถ้ามันไม่ใช่ขึ้นมา

นี่พูดถึงว่ามันมีปัญหาไป มันมีปัญหาขึ้นมา สันตะเทือนกันไปหมด นี่ไง พระก็ไว้ใจไม่ได้ โยมก็ไว้ใจไม่ได้ ไม่มีใครไว้ใจได้เลย ไว้ใจไม่ได้ทั้งนั้นนะ ต้องไว้ใจสังขาร ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราพยายามชวนขวยกัน เอาความจริงกันใจ

วันนี้วันพระ วันพระด้วย แล้วมันเกิดเหตุการณ์สังคมเป็นอย่างนี้ แล้วก็บวชมาเป็นพระแล้วพระทำกันอย่างไร พระมันก็เหมือนกับคนนะ คนบวชพระ แล้วก็ไปตีตีกับสังคม แต่ลูกศิษย์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น บวชแล้วเข้าป่าเข้าเขา บวชแล้วเข้าสู่ทางจงกรม หาที่เงื่อมผา หาที่ความสงบสงัดค้นคว้าหาหัวใจของตน ค้นคว้าหาความจริงในใจดวงนี้

เวลาหลวงตาท่านบรรลุนิพพาน พุทธ ธรรม สงฆ์รวมลงเป็นหนึ่งในใจของท่าน กราบแล้วกราบเล่า กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความสุข กราบด้วยเห็นความระลึกถึงบุญถึงคุณ ถึงการชี้แนะ ถึงการแสวงหาของท่าน ท่านทำของท่านมา

ครูบาอาจารย์เรามี ครูบาอาจารย์เราท่านทำมา เราต้องมีสติมีปัญญา แล้วพยายามรั้งไว้ อย่าให้ใจมันส่งออก อย่าให้ใจไปตามกระแสโลก ไม่ตามกระแสโลก พยายามของเราให้เข้าสู่การประพฤติปฏิบัติ ให้เข้าสู่การค้นคว้าหาหัวใจของตน เอวัง